

**Pedagogicko-psychologická poradna Česká Lípa, Havlíčkova 443,
příspěvková organizace**

Telefon: 487 522 179, Mobil: 728 541 505, Mail: hudec@pppcl.cz, Web: www.pppcl.cz

VÝROČNÍ ZPRÁVA O ČINNOSTI ZAŘÍZENÍ ZA ŠKOLNÍ ROK 2011/2012

Zpracoval a předkládá: PhDr.Miroslav Hudec, ředitel PPP

Česká Lípa dne 29. října 2012

2. Organizace činnosti PPP Č.Lípa

Jako činnost všech školských zařízení řídí se i činnost českolipské pedagogicko-psychologické poradny řadou právních předpisů. Obecně je vymezena Školským zákonem (Zákon 561/2004 Sb.) v platném znění, který poskytuje právní důvod existence tzv. školským poradenským zařízením, mezi něž patří i pedagogicko-psychologické poradny. Také určuje základní rámec jejich aktivit. V § 116 uvedeného zákona se mimo jiné uvádí, že školská poradenská zařízení „zajišťují pro děti, žáky a studenty a jejich zákonné zástupce, pro školy a školská zařízení informační, diagnostickou, poradenskou a metodickou činnost, poskytují odborné speciálně pedagogické a pedagogicko-psychologické služby, preventivně výchovnou péči a napomáhají při volbě vhodného vzdělávání dětí, žáků nebo studentů a přípravě na budoucí povolání.“

Základním dokumentem pro činnost poradny však zůstává vyhláška MŠMT 72/2005 Sb. „O poskytování poradenských služeb ve školách a školských zařízeních“, rovněž v platném znění. V §3 je uvedena jako jeden z typů školských poradenských zařízení a v § 5 („Poradna“) pak je definováno, že „poskytuje služby pedagogicko-psychologického a speciálně pedagogického poradenství a pedagogicko-psychologickou pomoc při výchově a vzdělávání žáků.“ Vyhláška oproti zákonu konkretizuje a upřesňuje činnost poradny.

Od 1.září roku 2011 nabyla účinností novela zmíněné vyhlášky, což se stalo Vyhláškou 116/2011 Sb. Jak jsme se obávali, tato novela dosti značně zkomplikovala činnost poradny, konkretizováním některých lhůt pro poskytování poradenských služeb. Například nově doplněný odstavec 4 § 1 novely ukládá poradenskému zařízení začít poskytovat poradenskou službu „nejpozději...do tří měsíců ode dne přijetí žádosti.“ Bohužel, zákonodárce buď omylem nebo možná i záměrně (z obavy ze zvýšení finančních nákladů spojených s novelou zákona?) opominul také upravit pravidlo, dle něhož jsou poradenská zařízení financována, ač si musel být vědom, že novelou zákona uložené nové úkoly musí mít do mzdové oblasti dopad. Limit pracovníků poraden a odpovídající mzdové prostředky jsou jak známo počítány na základě množství tzv. potenciálních klientů. Důsledek stanovení lhůty, do kdy nejpozději musí poradenská práce s klientem započít, je týž, jako by se zvýšil počet potenciálních klientů. Logicky úměrně tomu mělo tedy dojít i k navýšení limitu pracovníků a tomu odpovídajícímu nárůstu mzdových prostředků. Již před účinností Vyhlášky 116/2011 byla poradenská zařízení alespoň v Libereckém kraji dle spolehlivých informací na hranici svých kapacitních možností. I v důsledku zmíněné novely došlo k nárůstu nových žádostí o poskytnutí poradenské služby (konkrétní údaje viz bod 4). Existuje proto velké nebezpečí, že poradna nebude schopna novelou vyhlášky uložené časové limity dodržet a bude tak riskovat případné sankce ze strany kontrolních orgánů.

Zejména, když je nutno respektovat i novelou přidaný požadavek následujícího odst. (5), omezující platnost doporučení zařazení žáka do školy či programu pro žáky se zdravotním postižením na 1 rok. Nové doporučení je totiž zpravidla vázáno na nové odborné vyšetření, a máme případy dětí, které jsou například do vzdělávacího programu „Praktická škola“ či přímo do ZŠ praktické navrhovány opakovaně rok, co rok, a opakovaně do něj zařazeny nejsou, protože vždy na konci školního roku nakonec přece jen prospějí a postoupí do vyššího ročníku. Takových případů sice není mnoho, o to více ale jiných, kdy se k nám dítě s návrhem na výše zmíněné pedagogické opatření vrací alespoň dvakrát či třikrát, aniž to nakonec bylo realizováno. Odborné vyšetření však proběhnout musí. Dostí nejasné je, zda uvedené pravidlo se vztahuje i na žáky, které již ve vzdělávacím programu základní škola praktická či základní škola speciální apod. zařazeny jsou. Z diskuse poradenských zařízení v Libereckém kraji

vzešel závěr, že tomu tak skutečně je. Měly by tedy být, pokud novela vyhlášky nebude zrušena (viz dále), každoročně postupně přešetřovány desítky a možná stovky dětí, u nichž dříve platilo pravidlo, že aktivita vychází od rodičů a ředitele příslušné školy. Ti podávali návrh na přešetření dítěte v případech, kdy nabyli podezření, že je nesprávně školsky zařazeno.

Tento odstavec (5) je navíc de facto v rozporu s předcházejícím odstavcem (2), kde je poskytnutí služby výslovně vázáno na písemný souhlas klienta: „Podmínkou poskytnutí psychologické nebo speciálně pedagogické poradenské služby je ... písemný souhlas žáka nebo jeho zákonného zástupce.“ Praxe s uplatňováním výše zmíněného odstavce (5) za zhruba 1 rok platnosti ukazuje, že většina klientů, jichž se to týká, o tuto službu nejeví zájem (jsou spokojeni se současným školským zařazením?). Tudíž zvát je k přešetření znamená riskovat, že se nedostaví a pouze zaberou termíny jiným klientům, jež by o poradenské služby zájem měli.

S existencí poradenských zařízení počítají a úkoly jim ukládají další právní normy s celostátní působností, mimo jiné ty, které právně upravují speciální vzdělávání. Konkrétně jde například o „Vyhlášku o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami...“ (73/2005 Sb.), která je zmiňuje v §§ 2,6,8,9 a 12. I s její novelou máme již roční zkušenost, byla novelizována Vyhláškou 147/2011 Sb. z 25.května t.r., která nabyla účinnosti rovněž k 1.9. t.r. A také ona opět rozšířila povinnosti pracovníků školského poradenského zařízení, kam v dikci Vyhlášky 72/2005 Sb. spadají i pedagogicko-psychologické poradny. Značně rozšířený odstavec (2) §9 novelizované Vyhlášky 73/2005 Sb., který hovoří o institutu diagnostického pobytu žáka ve skupině, třídě či škole pro žáky se zdravotním postižením, totiž uvádí doslovně, že „o průběhu diagnostického pobytu vydá školské poradenské zařízení...zprávu a doporučení...“, a to nejpozději do 30 dnů od ukončení diagnostického pobytu. Sice je zatím takových případů méně, než jsme se obávali, to se však může změnit, paradoxně v souvislosti s ubýváním počtu dětí na základních školách. V důsledku toho totiž – a bohužel také v rozporu s pedagogickými zásadami - hrozí propouštění „přebytečných“ učitelů a slučování tříd (někde se tak již děje) a narůstání počtu dětí v nich. A školní poradenství, jež jako ucelený systém existuje cca již 40 let má už z minulosti řadu zkušeností, že ruku v ruce s nárůstem počtu dětí ve třídách roste také počet těch, kdo nevládají nároky učiva, a tedy také množství návrhů na změnu jejich školského zařazení do méně náročných vzdělávacích programů.

Činnost samotné PPP Česká Lípa je pak vymezena její zřizovací listinou, vydanou zřizovatelem Libereckým krajem. Českolipská poradna má s účinností od 1.9.2010 novou zřizovací listinu pod č.j. ZL-33/10-Š. Byla změněna na žádost vedení poradny, a od původní se liší v tom, že tomuto školskému zařízení nově umožňuje provozovat též doplňkovou činnost, placené nadstandardní služby, zisk z nichž je určen pro posílení financování hlavní činnosti. Tyto doplňkové činnosti spočívají především v pořádání různých reedukačních a rozvíjejících kurzů pro děti, žáky a jejich rodiče. Blíže o nich v bodě 9 „Další aktivity...“ Provoz Pedagogicko-psychologické poradny Česká Lípa se řídí řadou dalších, interních dokumentů, některé z nich jsou dlouhodoběji platné, jako je například Statut PPP nebo koncepce činnosti, jiné jsou dle potřeby aktualizovány, aby odpovídaly potřebám. Příkladem druhých je třeba provozní řád, aktualizovaný například kvůli změně provozní doby poradny. Každoročně alespoň jednou je minimálně zčásti aktualizován rámcový plán činnosti (je Přílohou 1 této výroční zprávy), také proto, že je občas třeba měnit garanty za jednotlivé oblasti činnosti, což souvisí i s odchody pracovníků a s příchody nových, případně se změnami v jejich pracovní náplni.

3. Údaje o personálním zabezpečení poradny

Během školního roku 2011/2012 došlo v Pedagogicko-psychologické poradně Česká Lípa k určitým personálním změnám. K 31.říjnu 2011 končí pracovní poměr na dobu určitou speciální pedagožky Mgr. Vlasty Pavlů, v souvislosti s ukončením mateřské a rodičovské dovolené pracovnice, jíž zastupovala.

K 31. prosinci téhož roku se pak rozhodla již nepokračovat v pracovním poměru paní Mgr. Jana Kuchtíková, která pracovala v důchodovém věku v PPP Česká Lípa řadu let ve funkci okresního metodika prevence. Od 1.ledna t.r. přebírá její funkci Mgr. Dana Horynová, která dosud pracovala převážně ve funkci speciálního pedagoga. Od zmíněného data pak na půl úvazku jako speciální pedagog a na půl úvazku jako okresní metodik prevence. K tomu si distančním studiem průběžně doplňuje kvalifikaci (viz též níže Tab. 4 – Přehled programů dalšího vzdělávání pracovníků PPP Č. Lípa).

Od 1.ledna 2012 zároveň nastupuje na plný úvazek po skončení mateřské a rodičovské dovolené speciální pedagožka a zástupkyně ředitele PPP Č.Lípa Mgr. Pavla Šimánková.

Ve vykazovaném období dochází také ještě k nepatrné úpravě celkového úvazku psycholožky Mgr. Dany Nitschové, zvyšuje si jej z 0,4 na 0,5.

Celkově tak došlo k poklesu počtu fyzických pracovníků poradny o dva, avšak jejich souhrnný přepočtený pracovní úvazek se snížil jen nepatrně, z celkových 7,7 na 7,5. Je to dáno tím, že odcházející pracovnice pracovaly pouze na částečný úvazek a že některé stávající pracovnice si své pracovní úvazky navýšily, čímž se úbytek z větší části kompenzoval.

K 31.8. t.r. tak pracovalo v PPP Česká Lípa celkem 8 zaměstnanců, z toho 3 psychologové, 2 speciální pedagogové, 1 ve sdružené funkci speciální pedagog + okresní metodik prevence, 1 ekonomka a 1 sociální pracovnice. Značným pozitivem je, že se konečně vyrovnal celkový úvazek psychologů a speciálních pedagogů (nyní 2,5 : 2,5). Pozitivem proto, že v minulosti se prodlžovaly lhůty řady odborných vyšetření jen z toho důvodu, že psychologové vzhledem k nízkému celkovému úvazku nestíhali včas psychologické části vyšetření. Problém to byl zejména u klientů s podezřením na specifické poruchy učení, kteří tvoří podstatnou část klientely poradny. U nich totiž nelze stanovit diagnózu a příslušné modifikace přístupu a klasifikace, aniž se vyloučilo výraznější oslabení všeobecného nadání, což je právě jeden z úkolů psychologického vyšetření. Uvedení pracovníci skutečně odpracovali za období, které je předmětem této výroční zprávy, celkem 12 64 hodin, což o 518 více než ve šk.roce 2010/2011. Na jednoho přepočteného pracovníka to činí 1 685 odpracovaných hodin, o 111 více než v předchozím období, a to přesto, že celkový úvazek pracovníků je o něco nižší než v období 200/2011.

Další dvě pracovnice, obě psycholožky, pokračují v čerpání mateřské a rodičovské dovolené. Jejich návrat do zaměstnání je pravděpodobný kolem roku 2014, minimálně jedna z nich však uvažuje s nástupem do práce při MD na menší úvazek možná již od ledna 2013. Vedení poradny by to přivítalo, přinejmenším z toho důvodu, že by to pomohlo bezpečněji zvládat úkoly, které poradenským zařízením byly uloženy novelou Vyhlášky 72/2005 Sb.

Ostatní údaje o pracovnících PPP Česká Lípa, a to věkovou strukturu, kvalifikovanost, délku odborné praxe, případnou pedagogickou způsobilost vedle základní odborné obsahují tabulky

1-3. Tabulka 5 pak informaci o dalším vzdělávání a tabulka 6 o platových poměrech zaměstnanců.

Odbornost	Počet	Celkový Úvazek	Věk v rocích	Délka odbor. praxe v rocích	Zda splňuje kvalif.předpokl.
Psycholog	3	2,5	61,43,38	35,7,5	Ano
Spec.pedagog	3	2,5	54,39,38	26,17,16	Ano
Metodik Prevence	1	0,5	38	1	Ano
Sociální pracovnice	1	1,0	58	39	Ano
Ekonom	1	1,0	60	40	Ano
Celkem	8*	7,5			

Tab. 1 – Pracovníci PPP Č.Lípa podle stavu k 31.8.2012, *metodik prevence a 1 ze spec. pedagogů je jedna a táž osoba

	< 30 let	31-40 let	41-50 let	51 let – důchod.věk	důchodový věk	celkem
celkem	0	2,5	1,0	3,0	1,0	7,5
z toho ženy	0	2,5	1,0	2,0	1,0	6,5

Tab. 2 – Věková skladba pracovníků PPP Č.Lípa k 31.8.2012

Odb.i pedagog. způsobilost	Pouze odborná Způsobilost	Pouze pedagog. způsobilost	Bez způsobilosti	Celkem
1,0	6,5	0	0	7,5

Tab.3 – Způsobilost pedagogických pracovníků v přepočtených úvazcích

Název programu	Směr	Druh	Akreditace	Rozsah	Forma studia	Počet účastníků	Způsob Ukončení
Komplexní vzdělávání v rodinné terapii	5	C	IPPP MŠMT	540 hod.	Distanční	2	Certifikát
Specializační studium „Prevence sociálně patologických jevů“	2	C	MŠMT	250 hod.	Distanční	1	Osvědčení

Tab. 4 – Přehled programů dalšího vzdělávání pracovníků PPP Č.Lípa

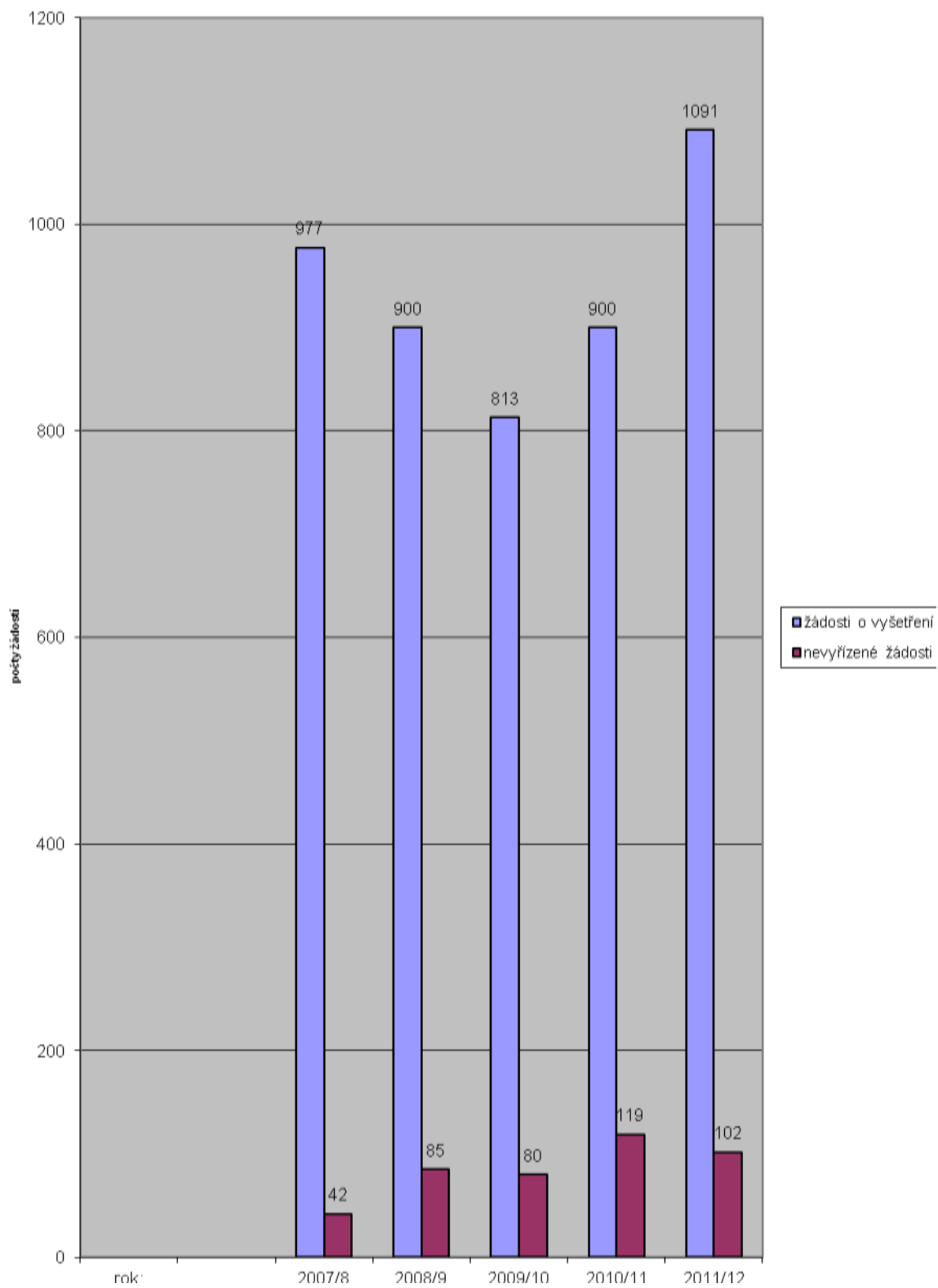
Období	2009/2010	2010/2011	2011/2012
Celk.počet pracovníků	10	10	8
Průměrná měsíční výše mzdy pedagog.pracovníků	22 106,- Kč	27 136,- Kč	24 618,- Kč
Průměrná měsíční výše mzdy nepedagog. pracovníků	19 263,-Kč	17 892,- Kč	17 299,- Kč
Prům.výše nenárok. složek mzdy pedagog. pracovníků	3 0256,- Kč	2 574,- Kč	2 511,- Kč
Prům. výše nenárok. složek mzdy nepedagog.pracovníků	2 200,- Kč	1 785,- Kč	1 695,- Kč

Tab.5 – Platové podmínky pracovníků PPP Č.Lípa

Pokles průměrné mzdy pedagogických pracovníků je zřejmě především důsledkem odchodu dvou pracovnic, které patřily ke služebně nejstarším a tedy také placeným tabulkově nejvyšším tarifem. U nepedagogů pak je to způsobeno zejména dlouhodobou nemocností jedné z nepedagogických pracovnic a tomu úměrným poklesem jejích platových příjmů.

4. Údaje o počtu klientů

graf 1-počty žádosti o vyšetření a počty žádosti nevyřízených

Ve vykazovaném období 2011/2012 opět stoupl počet nových klientů, na 1 091, což je o 191 (o 21%) více než v předchozím období. Je to informace o to závažnější, že celkový počet potenciálních klientů (= dětí ve věku od 3 let do ukončení středoškolského vzdělávání) stále klesá. Částečně je to následek novely školského zákona ze září 2011 (viz strana 2), ale příčin může být více. Dlouholeté zkušenosti ukazují, že se nárůst klientů poradny zpravidla následuje krátce po tom, co se nějak zkomplikují podmínky vzdělávání (viz např. současný rozruch kolem státních maturit, na základních školách pak hrozba slučování tříd apod.).

Nevyřízených žádostí, kde dosud nebyla poradenská služba zahájena, bylo k 31.8. t.r. více než loni, je to logické, když jich tolik přibýlo. Zhruba jsme ale splnili požadavek novely Vyhlášky 116/2011 Sb., tedy tříměsíční limit, v němž je nutno začít poradenskou práci s klientem. Kromě toho, pokud by nebyl takový počet klientů, kteří se na pozvání nedostavili (251 oproti 213 ve šk.roce 2010/2011), přičemž v závorce uvedené číslo je třeba ještě navýšit o ty, kteří se dodatečně ozvali s žádostí o náhradní termín, prakticky bychom k 31.srpnu neměli nevyřízené žádosti. Nejvíce klientů nepřišlo v červnu, tedy před koncem školního roku, kdy již zřejmě rodiče nebyli motivováni řešit školní problémy svých dětí. Kontrastuje to s měsíci po čtvrtletních a tříčtvrtletních třídních schůzkách, kdy je absencí ve srovnání s červnem zhruba jen polovina.

Stále roste počet rodičů, kteří se z existenčních důvodů obávají kvůli návštěvě poradenského zařízení omlouvat v zaměstnání. Pokud směňují, je nutno složitě hledat termín, který se jim hodí, jindy se zase ze stejných důvodů („zaměstnavatel mi neposkytl volno“) domluvený termín na poslední chvíli zruší, takže ten uvolněný již není možno poskytnout jinému klientovi. Ostatně, stejné vysvětlení může mít alespoň část neomluvených absencí, o nichž je zmínka v předchozím odstavci. Od těchto se mohou lišit jen tím, že je nenapadne se řádně omluvit, neuvědomují si zřejmě, jak tím komplikují práci poradenského zařízení. Stále se objevuje i argument nedostatku finančních prostředků jako důvod, proč se klient nemůže dostavit do poradny.

Nadále též musíme konstatovat nízkou úroveň spolupráce klientů (přesněji řečeno, jejich zákonných zástupců) ze sociálně slabých rodin. Ač v jejich případě je potřeba odborné pomoci zvláště naléhavá, je v této skupině snad největší množství těch, kdo se na pozvání s dítětem bez omluvy nedostaví - případně se dostaví mimo termín, kdy již příslušný odborný pracovník pracuje s jiným klientem. Stává se i to, že na naléhání školy se klient objedná k náhradnímu termínu, avšak ani na ten se pak nedostaví.

Podobně komplikovaná spolupráce bývá někdy u klientely z etnických menšin, u sociálně slabších nejčastěji ze stejných důvodů, které jsou zmíněny v předchozím odstavci. - U společensky lépe nebo i dobře postavených rodin zřejmě také proto, že už samotnou výzvu (nejčastěji školy, jejímž je dítě žákem), aby vyhledali pomoc poradny, chápou úkorně, jako určitý druh diskriminace, jako nálepkování dítěte a tím vyčleňování ze skupiny „normálních“.

Trend vyhledávání služeb poradny za účelem získání studijních úlev pokračuje, a zdá se dokonce, že sílí například v souvislosti se současnými problémy se státní maturitou, konkrétně s rapidním vzrůstem počtu studentů, kteří u maturitní zkoušky neuspěli (viz též str. 7). Stává se, že se na nás obrací vzápětí po takovém neúspěchu a narychlo žádají potvrzení, že trpí tou či onou učební poruchou. Je obtížné jim vyhovět, pokud poradnu navštívili poprvé (a naposledy) již před mnoha roky a když navíc diagnóza ani pro poruchu učení jednoznačně nesvědčila. Podobně je to, když se student dostaví na poslední chvíli, když již není možno stihnout všechny potřebné zákonné termíny.

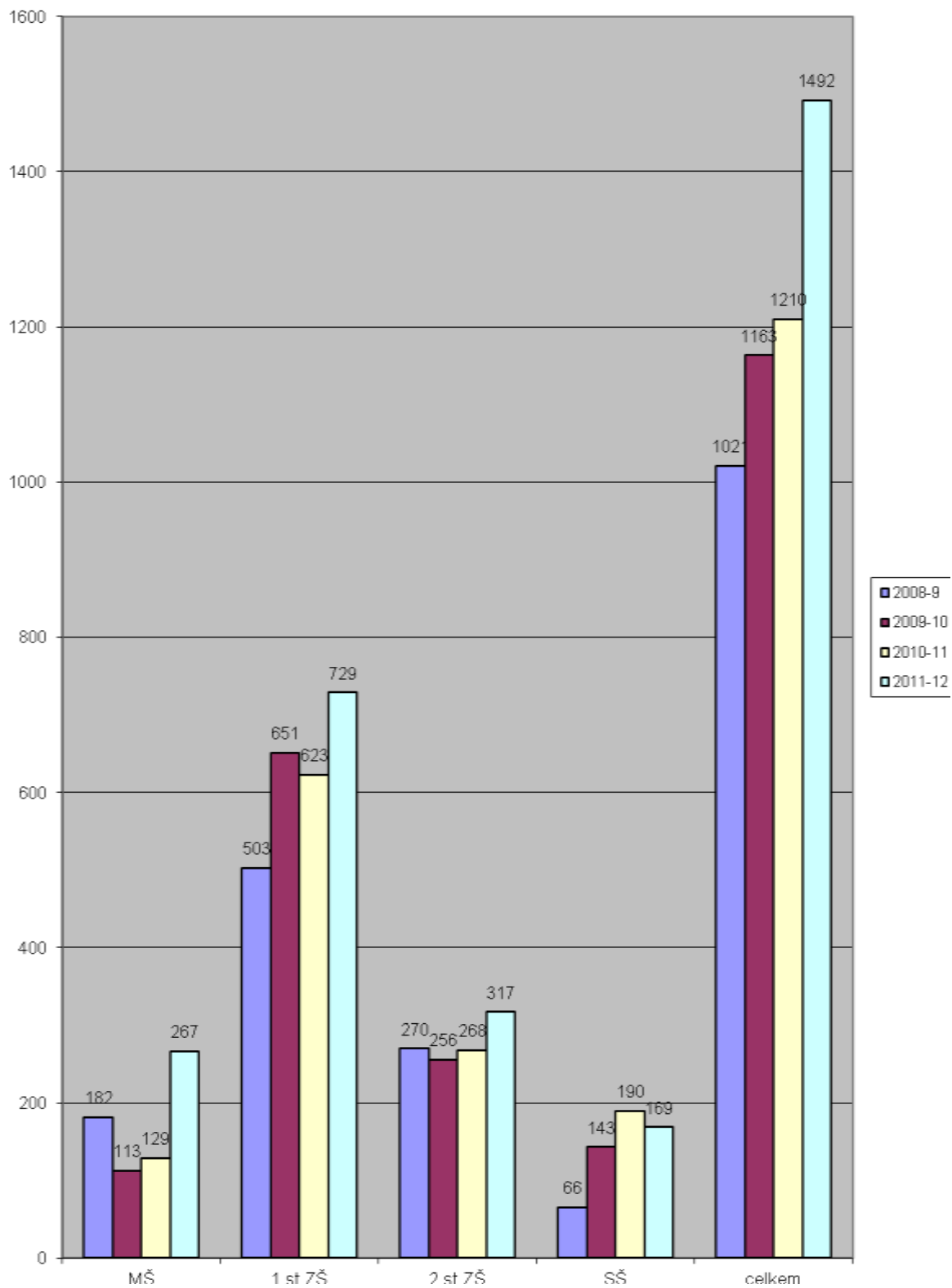
Roste též skupina klientů, kteří si po ukončení základní školy zvolí další směr studia, jež neodpovídá jejich studijním předpokladům. Často nejde ani tolik o vlastní volbu studenta, který sám cítí, že na daný obor nestačí, ale neubrání se naléhání rodičů, kteří v těchto případech volí obor spíše s ohledem na jeho společenskou prestiž. Dítě se tak přihlásí například na čtyřletý učební obor s maturitou, ač je absolventem základní školy praktické. Pokud pak ve studiu selhává, hledají rodiče pomoc v poradně, avšak radu, která vyplyne z výsledků vyšetření (v tomto případě doporučení přejít na tříletý učební obor a teprve po jeho absolvování případně zkusit další stupeň vzdělávání) zpravidla nepřijmou.

Stále poradnu zatěžují i vyšetření, která nejsou nezbytná. Zatím příliš nezabírají apely například na schůzkách výchovných poradců, aby učitelé doporučovali vyšetření a další odbornou péči jen tam, kde si škola opravdu neví rady, kde není schopna problém vyřešit vlastními prostředky. Příkladem mohou být zbytečně brzy podávané žádosti, aniž se vyčkalo, zda se poměrně banální problém přirozeně nevyřeší. Ač je zkušeným pedagogům známo, že děti potřebují na začátku školního roku určitý čas, než se opět po prázdninách adaptují na standardní školní režim, běžně chodí žádosti o jejich převzetí do odborné péče již během září, a to i s důvody typu, že dítě se nesoustředí, je neposedné, roztěkané, nesleduje výklad učitele a proto si nepamatuje učivo. Protože ale poradna zpravidla nemůže z kapacitních důvodů zaslat pozvánku bezprostředně po přijetí žádosti, na tu zaslano o měsíc či dva později již rodiče nereagují, protože původní důvod vyšetření pominul.

Kapitolou o sobě jsou žádosti o vyšetření dětí s výborným prospěchem. Úzkostný rodič (nebo učitel) argumentuje zpravidla tím, že dítě sice v současnosti nemá nějaké větší problémy, avšak že je obava, že známky jsou benevolentní, že paní učitelka dítě hodnotí pro povzbuzení mírně, avšak že ve vyšších ročnících, na 2. stupni ZŠ, ... Na vyšetření dítěte takový rodič zpravidla trvá, na dotaz často připustí, že hlavně proto, aby vyhověl paní učitelce, protože ji nechce zklamat, nechce se s ní dostat do konfliktu.

5. Výsledky činnosti

graf 2- počty individ. vyšetření podle typů škol

Ve školním roce 2011/2012 bylo v PPP Česká Lípa vyšetřeno 1 268 klientů, o 278 (= o 28%) více než v roce předchozím. Celkový počet jednotlivých vyšetření také stoupl, z 1 210 na 1 492 (o 23%). Byl tak dokonce překročen rekord posledních let, který činil 1 429 vyšetření. Částečně to lze vysvětlit navýšením úvazku odborných pracovníků (viz též str.4 a 5), ještě více ale možná tlakem nové legislativy, která ale bohužel nezohlednila personální a finanční náklady s tím spojené (viz též str. 2). Bohužel proto, že nárůst množství diagnostiky jde na úkor další přímé práce s klienty, třeba reedukačních činností, bez které v některých případech ztrácí diagnostická práce smysl. Například, když není nikdo, kdo by měl čas a zájem s dítětem trpělivě a také pravidelně pracovat na základě doporučení poradny. Zahlcení diagnostikou jde samozřejmě i na úkor metodické či přednáškové činnosti, na úkor návštěv na školách a přímého kontaktu s pedagogy.

Z celkového počtu 1 492 vyšetření se 1 046 (70 %) týkalo dětí ze základních škol včetně ZŠ praktických a dětí z nižšího stupně víceletých gymnázií. Je to sice v absolutních číslech více než v předchozím školním roce (o 15%), ale relativně jde o pokles asi o 3,5%. Z toho lze vysoudit, že počet klientů ze základních škol rozhodně neklesá, naopak, i proto, že do základních škol zvolna nastupují populačně silnější ročníky, ale že ještě výrazněji roste počet ostatních, zejména předškoláků (viz dále).

Z 1 046 vyšetření dětí základních škol se 729 (69,6%) týkalo prvostupňových. To je zhruba stejné zastoupení jako v předchozím školním roce, kdy to bylo 70%. V porovnání s počtem všech odborných vyšetření však lze přece jen vysledovat trend k mírnému poklesu. Ve šk. roce 2009/2010 tvořily tyto děti 56%, klientely, ve šk. roce 2010/2011 51,5%, v tomto vykazovaném období ale již jejich zastoupení kleslo pod 50% (na 48,9%) Stále ale může jít o pokles relativní, odrážející naopak stoupající zastoupení předškoláků a středoškoláků. Vždyť v absolutních číslech je vyšetření těchto dětí o 106 (o 8,5%) více! Částečně to může být způsobeno pozvolným nárůstem počtu dětí přinejmenším v nejnižších třídách základní školy, ale právě jen částečně. Opět máme zkušenost, že některá vyšetření nejsou nutná, avšak rodiče na nich přesto trvají (viz str. 8), takže je nelze odmítnout. Teprve odborné vyšetření totiž může vyvrátit jejich obavy, že dítě třeba trpí nějakou učební poruchou a to i při velmi dobrém školním prospěchu. Přece jen se (i když spíše výjimečně) stává, že dítě dopady lehké poruchy učení z větší části dokáže vykompenzovat díky solidní úrovni všeobecného nadání a díky zvýšené péči rodičů.

Vyšetření druhostupňových dětí bylo 317, tedy o 49 (rovněž o 8,5%) více než ve šk. roce 2010/2011. Stejný procentuální nárůst počtu vyšetření dětí jak z prvního, tak z druhého stupně základní školy vlastně jen ilustruje celkový nárůst zájmu škol o odborná vyšetření dětí (viz str. 7, nárůst počtu žádostí o více než 20%). Lze jen opakovat, že to dlouhodobě zaznamenáváme zejména tehdy, pokud ve školství dochází k nějakému negativnímu vývoji. Spekulovat lze například o vlivu (ne)úspěšnosti českých dětí v různých formách externího prověřování znalostí, v Libereckém kraji jmenovitě. Část těchto dětí ale ve skutečnosti byla v době podání žádosti o vyšetření ještě žáky 1.stupně, což výsledky poněkud zkresluje v neprospěch těch prvostupňových. Hodně žádostí o odborné vyšetření totiž školy posílají ke konci školního roku, jednak, aby si před prázdninami tzv. vyčistily stůl, jednak (u dětí v 5.ročnících) z obav, jak si dítě povede na 2.stupni. Toto zvýšené množství žádostí se ale v žádném případě nestihne plně vyřídit o prázdninách (i pracovníci poradny si vybírají dovolenou), a tak řada dětí původně z 5.ročníků již ve statistice figuruje jako druhostupňové.

Mimořádně velký nárůst je v počtu vyšetřených předškoláků. Stoupl ze 129 ve šk. roce 2010/2011 na 267 ve šk. roce 211/2012, tedy o více než 100%! To je dáno především opětovnou změnou školského zákona v září 2011, který (staro)nově ukládá rodičům žádajícím o odklad školní docházky pro své dítě zajistit si vedle vyjádření odborného lékaře také posudek z poradny. A z uvedených 267 bylo 245 (91,7%) vyšetření v souvislosti s posouzením školní zralosti. Zmíněná novela byla bohužel motivována více ekonomickými než odbornými důvody, jejím cílem bylo zejména snížit počty odkladů školní docházky, podle názoru školské správy často zbytečných, zatěžujících školství finančně tím, že „dítě zůstává o rok déle ve školském systému.“

Je pravda, že ne vždy je odklad nutný, když při odborném vyšetření zjištěné nedostatky v připravenosti dítěte na školu jsou jen drobné či dokonce zanedbatelné. Když ponecháme stranou výjimečné důvody postranní (např. kdy rodina řeší nějaké mimoškolní problémy, a nástup dítěte do školy chápe jako další komplikaci), pak žádost o odklad je dosti často výrazem obav rodičů o osud dítěte ve školském systému, o jehož kvalitě mají své pochybnosti. Jak uvedeno výše (str. 7), může růst počtu žádostí o odklad školní docházky stejně jako počet žádostí o odbornou pomoc poradenského systému vůbec, dosti těsně souviset s aktuálními procesy, které v něm probíhají. Je pak otázka, zda administrativní způsob řešení je tím nevhodnějším.

Po předchozím vysokém nárůstu počtu vyšetření u středoškoláků (na dvojnásobek) došlo ve šk.roce 2011/2012 k mírnému poklesu, z 190 na 169, tedy asi o 12%. Otázka příčin poklesu, ten nejpravděpodobněji může souviset s poklesem počtu středoškoláků vůbec. I tak je oproti předchozím rokům výrazně vyšší a hlavní příčina je táž jako loni, je jí účinek právních norem umožňujících určité úlevy maturantům s přiznaným uzpůsobením podmínek pro státní konání maturitní zkoušky, jako je vyhláška MŠMT 177/2009 Sb. a Metodické doporučení 13009/2011-23. Nejednou se však studující takto snaží řešit studijní problémy vzniklé spíše z jiných příčin, než kvůli specifickým učebním poruchám (viz str. 8).

Celkem bylo vydáno 71 doporučení k maturitní zkoušce s upravenými podmínkami, v drtivé většině pro žáky s poruchami učení.

Stejně jako v předchozích obdobích byly vydávány též posudky k integraci dětí se zdravotním postižením dle Zákona 561/2004 Sb., Vyhlášky 73/2005 v platném znění a dalších předpisů. Posudků bylo za vykazované období zpracováno 293, o 52 (o 21,5%) více než v období předchozím. Z toho 231 se týkalo žáků základních škol (nárůst o 38 = o téměř 20%), 62 středoškoláků (nárůst o 29%). Vzhledem k poklesu počtu dětí na ZŠ a SŠ je tento nárůst obtížně vysvětlitelný. Jedním z vysvětlení možných je, že některé děti s diagnózou specifických poruch učení, kde se nějaký čas váhalo s upřesněním kategorie poruchy, například kvůli nízkému věku, v němž se obtížně rozhoduje mezi učební poruchou a pouhou nezralostí některých čtenářských a písařských předpokladů, definitivně přešly do kategorie zdravotní postižení. Nárůst je patrný i u středoškoláků, ze 48 na 62 (o 29% stejně jako u dětí ze 2.stupně ZŠ). Zde je asi nejpravděpodobnějším vysvětlením to, že rostou počty těch, kdo se objednávají k odbornému vyšetření, a to jednak s rozšiřující se známostí toho, že je to možné, jednak s rostoucími obavami o úspěch u maturitních zkoušek (viz též str.8).

Stanovení co nejpřesnější diagnózy, na níž závisí úspěšnost navazující práce s dítětem v rodině i ve škole, je závislá též na perfektně zpracované anamnéze. K tomu slouží dotazník pro rodiče, který je ale třeba po vyplnění ještě s rodiči (zákonnými zástupci) projít a zjištěné údaje v případě potřeby doplnit, upřesnit. Zejména u některých skupin klientů, kteří se v

textu dotazníku špatně orientují, řadu požadovaných údajů si pamatují jen nepřesně, pokud vůbec, je to velmi obtížná a časově náročná práce. Sociální pracovnice těchto anamnéz zpracovala 190 za vykazované období.

Pokračovala též v instruktážích rodičů v práci s reedukačními počítačovými programy pro děti se specifickými učitelskými poruchami. Celkem těchto instruktáží provedla nejméně čtrnáct.

Rovněž ve vedení spisové agendy klientů, a to jak ve fyzické podobě (každý klient má svou složku v kartotéce), tak paralelně ve stručné verzi elektronické, která mimo jiné slouží pro rychlé informování o klientovi v případě potřeby, je nutno téměř každoročně doplňovat o informace, které musí zařízení vykazovat nadřízeným orgánům. Nezřídka to znamená přepracovat celou tabulku, do níž se průběžně vkládají požadované údaje, tak, aby vždy odpovídala požadavkům, které se nezřídka mění z roku na rok.

Stejně tak průběžně se poradna podílí na výběru dětí do dyslektických tříd, jejichž kompletní soubor od 1. do 9.ročníku funguje díky pochopení ředitelství na českolipské základní škole Slovanka jako na jediné na celém okrese Česká Lípa. I ve školním roce 2011/2012 pokračovala spolupráce se školou na vedení tříd. Ta spočívala i v konzultacích o problémech jednotlivých, do dyslektických tříd zařazených dětí, v obecných konzultacích vyučujícím například k vhodnosti použití té které reedukační techniky a v dlouhodobém metodickém vedení a na požádání i v další nezbytné pomoci a podpoře.

Zdá se, že roste počet ad hoc poskytovaných osobních i telefonických konzultací, jednak přímo klientům, zejména středoškolákům, kteří se ve větší míře než jsme byli po léta zvyklí, přicházejí radit o svých studijních problémech, jistě, často ze zájmu dozvědět se o možných studijních úlevách v souvislosti s nějakou učitelskou poruchou. Stejně tak ale roste zájem o tyto informace ze strany jejich učitelů a rodičů.

Vzrůstající množství konzultací ale souvisí také s poměrně rychle se měnící školskou legislativou. V neustálých změnách se obtížně orientují nejen dospělejší klienti a jejich rodiče, ale často též pedagogové a někdy dokonce i ředitelé škol. Velké množství telefonických konzultací se například týkalo nejasností kolem školních zralostí. A nejen opětovné změny v množství podkladů potřebných k rozhodnutí o odkladu školní docházky, ale například i nejasností termínů k zahájení vyšetřování školních zralostí v PPP. Snaha ze strany škol je, aby vyšetření byla prováděna co nejdříve. Opakovaně jsme se setkali i s tím, že rodiče byli do poradny posíláni, aby si její posudek opatřili již k zápisu do ZŠ, z některých mateřských škol dokonce již rok před předpokládaným nástupem do školy. Ve druhém z uvedených případů znělo odůvodnění, že školce se dítě jeví jako školsky nezralé!

U vybraných dětí pokračovala i v tomto vykazovaném období logopedická péče. Situace je však komplikovanější, protože speciální pedagožce, která po absolvování logopedického kurzu tuto péči zajišťuje, přibyl další obor činnosti, když po předcházející pracovnici, která odešla do starobního důchodu, převzala na půl úvazku funkci okresního metodika prevence.

Z toho důvodu jí proto na logopedickou činnost zbývá méně času než předtím. Přesto prováděla pravidelnou logopedickou péči u šesti předškoláků a jednoho dítěte školního věku.

Stejná pracovnice v roli speciálního pedagoga vede v režimu doplňkové činnosti též kurzy pro děti a jejich rodiče KUPOZ a KUPREV, které zlepšují některé základní školní předpoklady.

Kurzu KUPOZ se ve školním roce 2011/2012 zúčastnilo 10 školáků. Jejich učitelé následně konstatovali ve školních předpokladech pozitivní změny. Dva předškoláci se pak zúčastnili kurzu KUPREV, jež jim mimo jiné pomáhal ve zlepšení základních sociálních dovedností

Stejně jako v předchozích rocích se na poradnu obracelo poměrně značné množství vysokoškolských a někdy i středoškolských studentů se žádostmi o stáže a konzultace. Problém vcelku není s poskytnutím jednorázových konzultací, které lze domluvit například na odpolední hodiny, kdy zpravidla neprobíhá diagnostická činnost, a reedukační či psychagogické aktivity jen v některých dnech. Obtížnější je to již s týdenními i delšími stážemi, které vyžadují větší změny v organizaci základních činností pracovníků poradny a navíc je prodlužují a komplikují (stážistovi je nutno vždy předem srozumitelně a důkladně vysvětlit například důvod a průběh odborné aktivity, kterou bude sledovat, a následně s ním i prohodit výsledky). Z toho důvodu bohužel není možno vyhovět všem žadatelům, kterých za školní rok bývá zpravidla kolem deseti.

Protože se osvědčilo neoficiální odloučené pracoviště poradny na ZŠ Náměstí Míru v Novém Boru, fungovalo nadále i po 1.lednu t.r. a pokračuje i ve školním roce 2012/2013, i když nyní, po skončení mateřské dovolené obsluhující pracovnice, již v omezeném rozsahu. Funguje 1x týdně, přesto s bohatou náplní činnosti. Blíže viz Příloha 2 této výroční zprávy.

Již klasickou a neodmyslitelnou součástí práce poradny, již jí ostatně ukládá i Vyhláška 72/2005 Sb., je metodické vedení pedagogických pracovníků na školách. Vedle příležitostného poskytování metodických konzultací a rozborů problémů jednotlivých dětí, je metodická pomoc poskytována i systematicky, a to přinejmenším dvojitou formou. Pro veškerou učitelskou veřejnost jsou organizovány kurzy, přednášky a semináře a speciálně pro výchovné poradce základních, speciálních a středních škol pak navíc pravidelné schůzky, zpravidla půldenní, s rozmanitějším programem, sestávajícím z většího množství bodů. K bodům obligátním patří informace poradny, včetně různých metodických, a také informace českolipského úřadu práce, v jehož prostorách se již řadu let schůzky konají (poradna dostatečně velkou schůzovnou místností nedisponuje). Z informací druhé ze jmenovaných institucí výchovní poradci oceňují mimo jiné údaje o uplatnění absolventů jednotlivých středních škol (respektive těch, kteří to uplatnění získávají s obtížemi), protože je mohou velmi účinně využít v rámci výchovy dětí k volbě povolání. V posledních rocích jsou v programu schůzek výchovných poradců základních a speciálních škol čím dál více zastoupena vystoupení zástupců středních škol. Souvisí to samozřejmě s tím, že na středních školách stejně jako v celé populaci ubývá dětí.

Celkem proběhlo za školní rok 2011/2012 opět sedm schůzek s výchovnými poradci, z toho pět s výchovnými poradci základních a speciálních škol, a dvě schůzky pak se středoškolskými výchovnými poradci. Některé schůzky výchovných poradců základních škol proběhly pod záštitou projektu Poradenství v Libereckém kraji.

Pokračovala přednášková činnost na školách, v některých případech šlo o opakované každoroční přednášky, například pro rodiče budoucích prvňáčků, někdy ale šlo o záležitosti vyplývající z nějaké mimořádné situace a pak šlo více o krizovou intervenci, byť setkání bylo i pokusem o zobecnění řešeného problému. Konkrétně tak byl psycholog poradny pozván do jedné ze základní škol pohovořit se staršími dětmi 2.stupně ZŠ poté, co se zjistilo a bylo orgány činnými v trestním řízení vyšetřeno pohlavní zneužití jejich spolužačky.

Významnou součástí metodické činnosti PPP je vedení metodiků prevence na jednotlivých školách. Po odchodu původní zkušené, dlouholeté okresní metodičky do starobního důchodu k 31.12.2011 (viz též str.11) převzala tuto funkci plně nová pracovnice, která předtím pracovala převážně ve funkci speciálního pedagoga a ve funkci metodika jen na 0,25 úvazku. Ta si zároveň distanční formou studia v současnosti doplňuje příslušnou specializaci (viz Tab.4 na str.6). Už nyní je ale její činnost v této oblasti velmi bohatá. Mimo jiné se podílí na práci realizačního týmu každoroční českolipské akce k volbě povolání, burzy škol „Quo vadis“. Blíže viz Příloha 3.

6. Další vzdělávání pedagogických pracovníků

Viz tabulka 4.

7. Spolupráce se sociálními partnery

Sociální partneři PPP Česká Lípa se již řadu let prakticky nemění. Těmi nejdůležitějšími jsou i nadále školy a školská zařízení. Jmenovitě pak jejich výchovní poradci, metodici, učitelé speciálních tříd, pedagogové provádějící reedukační činnosti a další.

Významná je spolupráce se zdravotnickými zařízeními, v první řadě s pracovišti dětské klinické psychologie a dětské psychiatrie, logopedie, dětské neurologie ale i dalších. Význam spolupráce s dětskými klinickými psychology v budoucnu zřejmě ještě vzroste. Jednak v důsledku novely Vyhlášky 72/2005 Vyhláškou 116/2011 sb., která do té míry rozšířila úkoly poradny, že ta je jen s obtížemi zvládá. Pokud by citovaná vyhláška nebyla od 1.ledna 2013 zrušena, jak se z dobře informovaných zdrojů nejnověji proslýchá, domlouvali bychom se s dětskými klinickými psychology právě na rozšíření spolupráce, která by alespoň poněkud odlehčila zátěž poradny.

V jednotlivých případech spolupracujeme se sociálními odbory (OSPOD) městských úřadů tzv. trojkových obcí, zejména se to týká klientů sociálně znevýhodněných, z rodin, kde chybí potřebná péče dětem, nemluvě o součinnosti s poradnou třeba i při pouhém vyšetření školní zralosti.

Pokračuje dlouholetá a bohatá spolupráce s Úřadem práce v České Lípě (nově Kontaktní pracoviště ÚP ČR), jmenovitě s oddělením poradenství. M.j. spolupracujeme při vedení výchovních poradců, při přípravě burzy škol Quo vadis, dle potřeby při vedení některých klientů ze souborů uchazečů o zaměstnání z řad absolventů škol atd. Viz též str.12 této výroční zprávy.

Spolupráce ad hoc probíhá také s Poradnou pro rodinu mezilidské vztahy, kromě jiného se zaměstnanci PPP účastní pravidelných mezioborových setkání pracovníků tzv. pomáhajících profesí. Jejich účelem je vzájemné předávání zkušeností z odborné práce a získání širšího pohledu na problematiku z hlediska jednotlivých pracovišť, ale jde také o jednu z preventivních akcí proti syndromu vyhoření.

Občasná spolupráce existuje například také s českolipským Domem dětí a mládeže Libertin, poradna na základě pravidelně zasílaného měsíčního programu doporučuje rodičům klientů i z terapeutických důvodů některé akce a kroužky, například u nesmělých a obtížněji se adaptujících dětí, které potřebují získat potřebné sociální zkušenosti v alespoň částečně chráněném prostředí. Podobně využíváme také existence Junáka a dalších zájmových

organizací a sdružení. V kontaktu jsme rovněž s místní skupinou organizace Člověk v tísni, s českolipskou Charitou a dalšími.

8. Zapojení do projektů

Stejně jako v předchozím období spolupracovala Pedagogicko-psychologická poradna Česká Lípa i ve školním roce 2011/2012 s projektem Poradenství v Libereckém kraji.

9. Další aktivity a prezentace zařízení na veřejnosti

V tomto bodě odkazujeme na Přílohu 3, kde je například výčet akcí organizovaných okresním metodikem prevence. O některých z těchto akcí včetně burzy škol referují i místní a regionální media.

10. Poradenské služby

Poradenské služby jsou vlastní náplní činnosti poradenského zařízení, a jsou tudíž uvedeny v bodě 5, „Výsledky činnosti.“

11. Řízení poradny

Vzhledem k velikosti zařízení, ve kterém v současnosti pracuje 8 zaměstnanců včetně ředitele není jeho řízení složitou záležitostí a probíhá většinou přímo, prostřednictvím pokynů jejího ředitele, který také provádí kontrolní činnost, nejčastěji v každodenním kontaktu s jednotlivými pracovníky. Ti ovšem mají každý svou pracovní náplň, vyplývající z jejich odborností, takže další úkoly jsou spíše doplňkové, vyplývají z aktuálních situací a potřeb provozu, z problémů, které se tu a tam vyskytnou a je potřeba je řešit. Zpravidla to bývá zástup za některého z nemocných nebo kvůli péči o dítě absentujících spolupracovníků, přesněji řečeno zajištění neodkladných úkolů, byť třeba nespádají do kompetence zastupujícího pracovníka.

K nepřímému řízení slouží řada interních, pravidelně aktualizovaných dokumentů (viz str. 4), jimiž jsou pracovníci povinni se řídit.

Pravidelné pracovní porady zařízení jsou dalším nástrojem řízení, na nichž se řeší opět aktuální záležitosti provozu, domlouvají se akce, které vyžadují koordinaci jinak dosti individualizované činnosti - například když je třeba sladit harmonogram stáže některého ze studentů a následky u jednotlivých pracovníků (viz str. 12), ale slouží také jako prostor k výměně zkušeností z pracovní činnosti, ke zprostředkování odborných poznatků ze seminářů a školení, jichž se jednotliví zaměstnanci v období mezi jednotlivými poradami zúčastnili apod. Mají i význam pro společenský život na pracovišti, protože jsou zpravidla jedinou příležitostí, kdy se všichni pracovníci sejdou v jeden čas na jednom místě.

12. Další záměry zařízení

Vzhledem k dlouhodobě komplikované personální situaci poradny (dvě pracovnice jsou na MD, třetí se na ni chystá a t.č. je v dlouhodobé pracovní neschopnosti), je nejdůležitějším záměrem zajištění souhrnného úvazku psychologů poradny alespoň v původní výši 2,5 i po 1.lednu 2013. Závisí na tom plnění úkolů vyplývajících z loňské novely Vyhlášky 72/2005, zejména dodržení tříměsíčního limitu od přijetí žádosti o vyšetření do započetí poradenské

práce s klientem. Prozatím se to s vypětím všech sil daří zejména proto, že o hlavních prázdninách klesá počet nových žádostí. Avšak již těch říjnových je výrazně větší množství a další nárůst jejich počtu lze tradičně očekávat po čtvrtletních třídních schůzkách na školách, které probíhají zhruba v polovině listopadu.

Na tom, jak se podaří splnit tento hlavní záměr, pak závisí možnost dalšího rozšíření služeb jak standardních (větší množství seminářů, přednášek, metodických setkání, ...), tak nadstandardních

13. Údaje o výsledcích kontrol

V hodnoceném období proběhla v Pedagogicko-psychologické poradně Česká Lípa kontrola ze strany Okresní správy sociálního zabezpečení Česká Lípa. Týkala se plnění povinností v nemocenském pojištění, v důchodovém pojištění a při odvodu pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti. Výsledky této kontroly obsahuje protokol č.366/12/550 z 28.5.2012, který je Přílohou 4 této výroční zprávy.

14. Základní údaje o hospodaření zařízení

Tyto údaje obsahuje „Zpráva o činnosti organizace za rok 2011“, projednaná na OŠMTS KÚLK v Liberci dne 7.června t.r. Ta zůstává v platnosti, ke změnám v ní nedošlo.

15. Seznam příloh

1. Rámcový plán činnosti PPP na školní rok 2011/2012
2. Zpráva o činnosti dočasného odloučeného pracoviště PPP v Novém Boru
3. Informace metodika prevence PPP Česká Lípa za školní rok 2011/2012
4. Protokol č.366/12/550 o kontrole plnění povinností v nemocenském pojištění